

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 7432-2558

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 7432-2015

การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับ
ฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมปลอดโรค

GOOD AQUACULTURE PRACTICES
FOR HATCHERY OF DISEASE FREE
PACIFIC WHITE SHRIMP (*Litopenaeus vannamei*)

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS

ISBN

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 7432-2558

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 7432-2015

การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับ ฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมปลอดโรค

GOOD AQUACULTURE PRACTICES FOR HATCHERY OF DISEASE FREE PACIFIC WHITE SHRIMP (*Litopenaeus vannamei*)

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 3384 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 132 ตอนพิเศษ 274 ง

วันที่ 29 ตุลาคม พุทธศักราช 2558

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับโรงเพาะฟักลูกกุ้งทะเลปลอดโรค

1. อธิบดีกรมประมง หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย (นายเชิดศักดิ์ วงษ์กมลชุนท์)	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนกรมปศุสัตว์ (นายเอกชัย ก่อเกียรติสกุลชัย นางสาวบุณิกา จุลละโพธิ นายพัฒนพงษ์ โลหะอนุกุล)	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (นายมนัส ลาภผล)	กรรมการ
4. ผู้แทนศูนย์พัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ กรมประมง (นางสาวมณฑิรา ถาวรฤติการต์)	กรรมการ
5. ผู้แทนสถาบันวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล กรมประมง (นายพุทธ ส่องแสงจินดา)	กรรมการ
6. ผู้แทนสถาบันวิจัยสุขภาพสัตว์น้ำชายฝั่ง กรมประมง (นายสมพร รุ่งกำเนิดวงศ์)	กรรมการ
7. ผู้แทนคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (นายนิติ ชูเชิด)	กรรมการ
8. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศณุ บุญญาวิวัฒน์)	กรรมการ
9. ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (นายธนัท โสวณะปรีชา)	กรรมการ
10. ผู้แทนกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (นายสรพล ว่องวัฒนโรจน์)	กรรมการ
11. ผู้แทนสมาคมกุ้งตะวันออกไทย (นายบรรจง นิสภาวิชย์)	กรรมการ

12. ผู้แทนสมาคมกึ่งไทย กรรมการ
(นายสมศักดิ์ ปณีตธยาศัย
นางกานดา ไกรขจรกิตติ
นายคมกฤษณ์ เสนารักษ์)
13. นางสาวจิราพร เกษรจันทร์ กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสุขภาพสัตว์น้ำ
14. นางสุปราณี ชินบุตร กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสุขภาพสัตว์น้ำ
15. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน กรรมการและเลขานุการ
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
(นายพิทักษ์ ชายสม)

ปัจจุบันสถานการณ์การเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมของประเทศไทยประสบปัญหาเรื่องโรคกุ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคตายด่วน (EMS) ในลูกกุ้งขาวแวนนาไมอายุประมาณ 1-2 เดือน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายกับผู้เลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมเป็นจำนวนมาก แนวทางในการป้องกันโรคกุ้งควรเริ่มจากการผลิตที่ระดับต้นน้ำ (การผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพียส) ในระบบที่ปลอดโรค เพื่อไม่ให้มีการถ่ายทอดโรคจากพ่อแม่พันธุ์มาสู่ลูกกุ้งขาวแวนนาไม ซึ่งทำให้ลูกกุ้งขาวแวนนาไมไม่มีคุณภาพ และเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้โรคมีการแพร่กระจายไปในแหล่งผลิต ดังนั้นการกำหนดมาตรฐานฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมปลอดโรค จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้ลูกกุ้งขาวแวนนาไมคุณภาพดีและปลอดโรคที่ผลิตจากโรงเพาะฟักที่มีมาตรฐานการผลิต คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร จึงเห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมปลอดโรค เพื่อถือปฏิบัติสำหรับผู้เกี่ยวข้อง

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มาตรฐานสินค้าเกษตร. มกษ. 7415-2551. การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับโรงเพาะฟักลูกกุ้งทะเลปลอดโรค. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ.

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี
สำหรับฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไม่ปลอดโรค
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไม่ปลอดโรค เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศกำหนด มาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไม่ปลอดโรค มาตรฐานเลขที่ มกษ. 7432-2558 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘

พลเอก

(นิตรัชชัย สาริกัลยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี

สำหรับฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไม่ปลอดโรค

1. ขอบข่าย

1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไม่ที่มีการดำเนินการในส่วนการเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไม่ระยะนอเพเลียส (nauplius)

1.2 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติที่ดีสำหรับการเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไม่ในระยะนอเพเลียส ตั้งแต่การรับพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไม่ไปจนถึงก่อนการเคลื่อนย้ายลูกกุ้งขาวแวนนาไม่ระยะนอเพเลียส ออกจากบ่อฟักหรือภาชนะอื่นที่ใช้ในการฟัก เพื่อให้ได้ลูกกุ้งขาวแวนนาไม่ระยะนอเพเลียสปลอดจากโรคที่กำหนด ตามรายละเอียดในภาคผนวก ก

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 กุ้งขาวแวนนาไม่ หมายถึง กุ้งทะเลชนิดลิโตพีเนียส แวนนาไม่ (*Litopenaeus vannamei*) หรือชื่อวิทยาศาสตร์อื่นที่ได้รับการยอมรับที่เป็นชื่อพ้อง (synonyms)

2.2 ลูกกุ้งขาวแวนนาไม่ระยะนอเพเลียส หมายถึง ลูกกุ้งขาวแวนนาไม่ที่เพิ่งฟักออกจากไข่ จนถึงก่อนลูกกุ้งเข้าสู่ระยะโซเอีย (zoea)

2.3 พ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไม่ หมายถึง กุ้งขาวแวนนาไม่วัยเจริญพันธุ์ ที่รวบรวมหรือเลี้ยงไว้ หรือนำเข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อการเพาะพันธุ์

2.4 กุ้งขาวแวนนาไม่ปลอดโรค หมายถึง พ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไม่ และลูกกุ้งขาวแวนนาไม่ระยะนอเพเลียส ที่ปลอดจากโรคที่กำหนด

2.5 ฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไม หมายถึง สถานที่ประกอบการผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมที่มีการดำเนินการในส่วนการเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพเลียส ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต โรงสูบน้ำ บ่อเตรียมน้ำ บ่อเก็บน้ำ โรงเป่าลม บริเวณกักกันโรค บริเวณเพาะเลี้ยงอาหารธรรมชาติ โรงเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไม โรงเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไม ระยะนอเพเลียส สถานที่บรรจุลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพเลียส และระบบบำบัดน้ำทิ้ง

2.6 อาหารธรรมชาติ หมายถึง สัตว์หรือพืชที่มีชีวิต หรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ หรือซากที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการแปรรูป และสามารถนำมาใช้เป็นอาหารเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมได้

2.7 อาหารสำเร็จรูป หมายถึง อาหารสัตว์น้ำผสมสำเร็จรูป ตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.2525 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

3. ข้อกำหนด

ฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไม ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด

รายการ	ข้อกำหนด
1. หลักการผลิต	1.1 มีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติในกระบวนการผลิตเพื่อการควบคุมโรคของฟาร์ม และปฏิบัติตามขั้นตอนในเอกสาร 1.2 เข้าร่วมการดำเนินการเฝ้าระวังโรคแบบมีเป้าหมายเฉพาะเจาะจงต่อโรค หรือการติดเชื้อ (targeted surveillance) 1.3 มีผลการเฝ้าระวังโรคที่แสดงให้เห็นว่าฟาร์มเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพเลียสปลอดจากโรคที่กำหนด เป็นระยะเวลาติดต่อกันอย่างน้อย 6 เดือน ยกเว้นฟาร์มใหม่ที่ยังไม่เคยเพาะเลี้ยงมาก่อน แต่ต้องมีผลการตรวจที่แสดงให้เห็นว่าปลอดจากโรคที่กำหนด
2. บุคลากร	2.1 เกษตรกรผู้เพาะกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพเลียสจะต้องมีความรู้ ผ่านการฝึกอบรม และ/หรือมีประสบการณ์ในการเพาะกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพเลียสมาก่อน 2.2 มีมาตรการควบคุมผู้ปฏิบัติงานและบุคคลภายนอกที่อาจเป็นพาหะในการแพร่ระบาดของโรคที่กำหนดเข้าสู่ฟาร์ม
3. การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมปลอดโรค	3.1 คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมที่ปลอดจากโรคที่กำหนด และสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้ 3.2 มีระบบกักกันโรคสำหรับพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมที่มีประสิทธิภาพ

รายการ	ข้อกำหนด
4. การจัดการทั่วไป	<p>4.1 มีคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับฟาร์มเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพเลียส ปลอดภัย และปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในคู่มือ</p> <p>4.2 โรงเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไม โรงเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพเลียส และบริเวณกักกันโรคเป็นโรงเรือนปิด</p> <p>4.3 แยกเครื่องมืออุปกรณ์และระบบที่ใช้ในแต่ละโรงเรือนออกจากกันอย่างชัดเจน และมีวิธีการฆ่าเชื้อที่ถูกต้องตามหลักวิชาการก่อนและหลังจากเสร็จสิ้นการใช้พ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมในแต่ละชุด</p> <p>4.4 น้ำที่นำมาใช้ในฟาร์มมีคุณภาพเหมาะสม หรือสามารถปรับปรุงให้มีคุณภาพเหมาะสมกับการเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพเลียส และมีวิธีการป้องกันสัตว์พาหะนำโรคเข้ามากับน้ำ รวมทั้งมีวิธีการฆ่าเชื้อในน้ำสำหรับใช้ในการเพาะและการขนส่งที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ</p> <p>4.5 มีการฆ่าเชื้อยานพาหนะบริเวณทางเข้าและออกฟาร์ม</p> <p>4.6 มีการควบคุมและป้องกันสัตว์รบกวน (pest) เข้ามาในบริเวณเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพเลียส</p> <p>4.7 ไม่มีสัตว์เลี้ยงเข้าไปในบริเวณเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพเลียส</p> <p>4.8 มีการจัดเก็บ กำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนข้าม</p> <p>4.9 มีการกำจัดของเสียจากห้องน้ำและห้องสุขาอย่างถูกสุขลักษณะ และมีการป้องกันการปนเปื้อนลงสู่ระบบน้ำในการเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพเลียส</p>
5. การจัดการด้านอาหารของพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไม	<p>5.1 ใช้อาหารสำเร็จรูปที่ขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.2525 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งไม่เป็นอาหารสัตว์เสื่อมคุณภาพ หรือใช้อาหารที่ผลิตขึ้นเองและ/หรืออาหารธรรมชาติที่เตรียมและเก็บรักษาอย่างถูกสุขลักษณะ ซึ่งมีผลการตรวจที่แสดงว่าปลอดภัยจากเชื้อก่อโรคที่กำหนด หรือมีวิธีการลดความเสี่ยงของการปนเปื้อนเชื้อก่อโรคที่กำหนดในอาหารที่ผลิตขึ้นเองและ/หรืออาหารธรรมชาติที่ใช้</p> <p>5.2 ให้เก็บอาหารกุ้งในสถานที่ที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและรักษาคุณภาพของอาหารกุ้งได้</p>

รายการ	ข้อกำหนด
6. การจัดการสุขภาพ กึ่งชาวแวนนาไม	<p>6.1 มีมาตรการป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคกึ่ง โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อป้องกันการระบาดของโรคภายในฟาร์ม และจากฟาร์มไปสู่ภายนอก</p> <p>6.2 มีผลการสุ่มตรวจกึ่งชาวแวนนาไมที่แสดงว่าปลอดจากโรคที่กำหนด โดยพ่อแม่พันธุ์กึ่งชาวแวนนาไมจะต้องปลอดโรคตามข้อ ก.1-ก.6 ของภาคผนวก ก และลูกกึ่งชาวแวนนาไมระยะนอเพเลียสจะต้องปลอดโรคตามข้อ ก.6 ของภาคผนวก ก</p> <p>6.3 กรณีที่พบการตายของกึ่งอย่างผิดปกติและสงสัยว่าเป็นโรคที่กำหนด ให้ดำเนินการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค และแจ้งหน่วยงานราชการที่มีอำนาจหน้าที่โดยทันที</p>
7. บันทึกข้อมูล	7.1 มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการผลิต และเก็บรักษาข้อมูลอย่างน้อย 3 ปี

ภาคผนวก ก

โรคที่กำหนด

โรคที่กำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

ก.1 โรคจุดขาว (White spot disease) หมายถึง โรคในกุ้งทะเลที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อไวรัสจุดขาว (White Spot Syndrome Virus; WSSV) กุ้งทะเลที่ป่วยมักพบรอยโรคเป็นจุดขาวหรือดวงขาวได้เปลือก ส่วนหัว ตัว และโคนหาง บางครั้งลำตัวมีสีแดงร่วมด้วย และทำให้กุ้งทะเลตายอย่างรวดเร็ว

ก.2 โรคหัวเหลือง (Yellow head disease) หมายถึง โรคในกุ้งทะเลที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อไวรัสหัวเหลือง (Yellow Head Virus; YHV) กุ้งทะเลที่ป่วยมักพบรอยโรคที่ส่วนหัวมีสีเหลือง เนื่องจากเหงือก ตับและตับอ่อนมีสีซีดเหลือง และทำให้กุ้งทะเลตายอย่างรวดเร็ว

ก.3 โรคทอราซินโดรม หรือโรคทีเอส (Taura Syndrome; TS) หมายถึง โรคในกุ้งทะเลที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อไวรัสทอรา (Taura Syndrome Virus; TSV) มักพบในกุ้งขาวแวนนาไม กุ้งทะเลที่ป่วยมักพบสีของลำตัวเป็นสีแดง โดยเฉพาะเปลือกบริเวณแพนหางและรยางค์ และตายได้ ถ้ากุ้งป่วยแต่ไม่ตายในระยะต่อมาจะปรากฏรอยโรคสีดำ มีรูปร่างไม่แน่นอนที่บริเวณเปลือก

ก.4 โรคไอเอชเอชเอ็นวี (Infectious Hypodermal and Haematopoietic Necrosis Virus disease หรือ IHNV disease) หมายถึง โรคในกุ้งทะเลที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อพาร์โวไวรัสที่เรียกว่าไอเอชเอชเอ็นวี (Infectious Hypodermal and Hematopoietic Necrosis Virus; IHNV) กุ้งทะเลที่ป่วยมักพบอาการ แคระแกร็น การเจริญเติบโตลดลง กริไค้งอ หนวดกุ้งเปราะ หิงกอก เนื้อกุ้งไม่เต็มเปลือก และลำตัวผิดรูป อัตราการตายต่ำ และกุ้งจะมีขนาดแตกต่างกันมาก

ก.5 โรคไอเอ็มเอ็น (Infectious Myonecrosis หรือ IMN) หมายถึง โรคในกุ้งทะเลที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อไวรัส Infectious Myonecrosis Virus (IMNV) กุ้งทะเลที่ป่วยจะมีลักษณะของกล้ามเนื้อสีขาวขุ่น บริเวณปล้องสุดท้ายของลำตัวติดกับแพนหาง และอาจจะลุกลามมายังกล้ามเนื้อลำตัวส่วนอื่น เซลล์กล้ามเนื้อเกิดการตาย (necrosis) กุ้งบางตัวมีลักษณะของกล้ามเนื้อเป็นสีส้มคล้ายกุ้งต้ม

ก.6 โรคตายด่วน (Early Mortality Syndrome; EMS หรือ Acute Hepatopancreatic Necrosis Disease; AHPND) หมายถึง โรคในกุ้งทะเลที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อแบคทีเรีย *Vibrio parahaemolyticus* สายพันธุ์ก่อโรค กุ้งทะเลที่ป่วยมักพบตับและตับอ่อนสีฝ่อ ภายในมีปริมาณเม็ดไขมันน้อยผิดปกติ